

Klasična gimnazija fra Marijana Lanosovića s pravom javnosti

Projekt iz likovne umjetnosti

SECESIJA
U
BRODU NA SAVI

Slavonski Brod, 2017.

Secesija u Brodu na Savi

Projekt iz likovne umjetnosti

FOTOGRAFIJE

Klara Brkić
Ana Đerek
Matea Savić
Toni Ćurić
Petar Samardžić

OBRADA FOTOGRAFIJA

Toni Ćurić
Petar Samardžić

AUTORICE TEKSTA

Klara Brkić
Ana Đerek
Matea Savić

IZRADA PREZENTACIJE I MAPIRANJE

Bruno Bašić

TRAJANJE PROJEKTA

travanj - lipanj 2017.

VODITELJ PROJEKTA

Mato Ešegović, prof.

Vremenu njegova umjetnost – umjetnosti njezina sloboda

- natpis na pročelju Zgrade bečke secesije

Redišnja tema likovnog projekta učenika trećih razreda Klasične gimnazije fra Marijana Lanosovića bila je secesija. Cilj je bio bolje upoznati i cijiniti građevine pokraj kojih prolazimo svaki dan, vremenski ih smjestiti i, naravno, što više surađivati i komunicirati kako bi zajedno ostvarili zadatak.

Secesija je posljednji veliki pravac u povijesti umjetnosti koji nastaje krajem 19. i početkom 20. stoljeća kao reakcija na akademizam i historicizam. Poslije secesije likovna umjetnost dijeli se i cijepa na puno manjih pravaca, stoga za secesiju možemo s pravom reći da je zadnje veliko razdoblje. Kao takva, secesija se svojom elegantnošću i slobodnom apstrakcijom suprotstavlja dotadašnjim stilovima. Taj elegantni, profinjen, mladenački i lepršav stil, je buntovan jer se suprotstavljao prethodnim stilovima donoseći nešto potpuno novo i stvarajući nove oblike.

Priča o secesiji započinje 1897. u Beču gdje skupina umjetnika na čelu sa slikarom Gustavom Klimtom osniva Udrugu likovnih umjetnika Austrije poznatiju kao *Wiener Secession*. Iz Beča secesija se pod tim imenom širi prvenstveno Austro-Ugarskom, a šire od toga dobiva i neka nova imena: *Liberty style* (SAD i Velika Britanija), *Jugendstil* (Njemačka), *Art Nouveau* (Francuska i Belgija), *Floreal* (Italija). Ipak, pod kojim god imenom djelovali, secesijski umjetnici zalagali su se za iste vrijednosti: apsolutna sloboda i jednostavnost forme te širenje umjetnosti kao takve među svim slojevima pučanstva. Najveći umjetnici secesije težili su *Gesamtkunstwerku*, odnosno cjelovitom umjetničkom djelu. Osim toga, secesiju karakteriziraju skladni, apstraktni i elegantni biljni, ponegdje i apstraktni motivi, čelik u konstrukciji i keramika u dekoraciji, podređenost arhitekture inovativnim oblicima i asimetričnost.

Secesija se, kao i u mnogim zemljama, pojavila i u Lijepoj našoj, istovremeno s i bečkom secesijom, a najviše je traga ostavila u arhitekturi

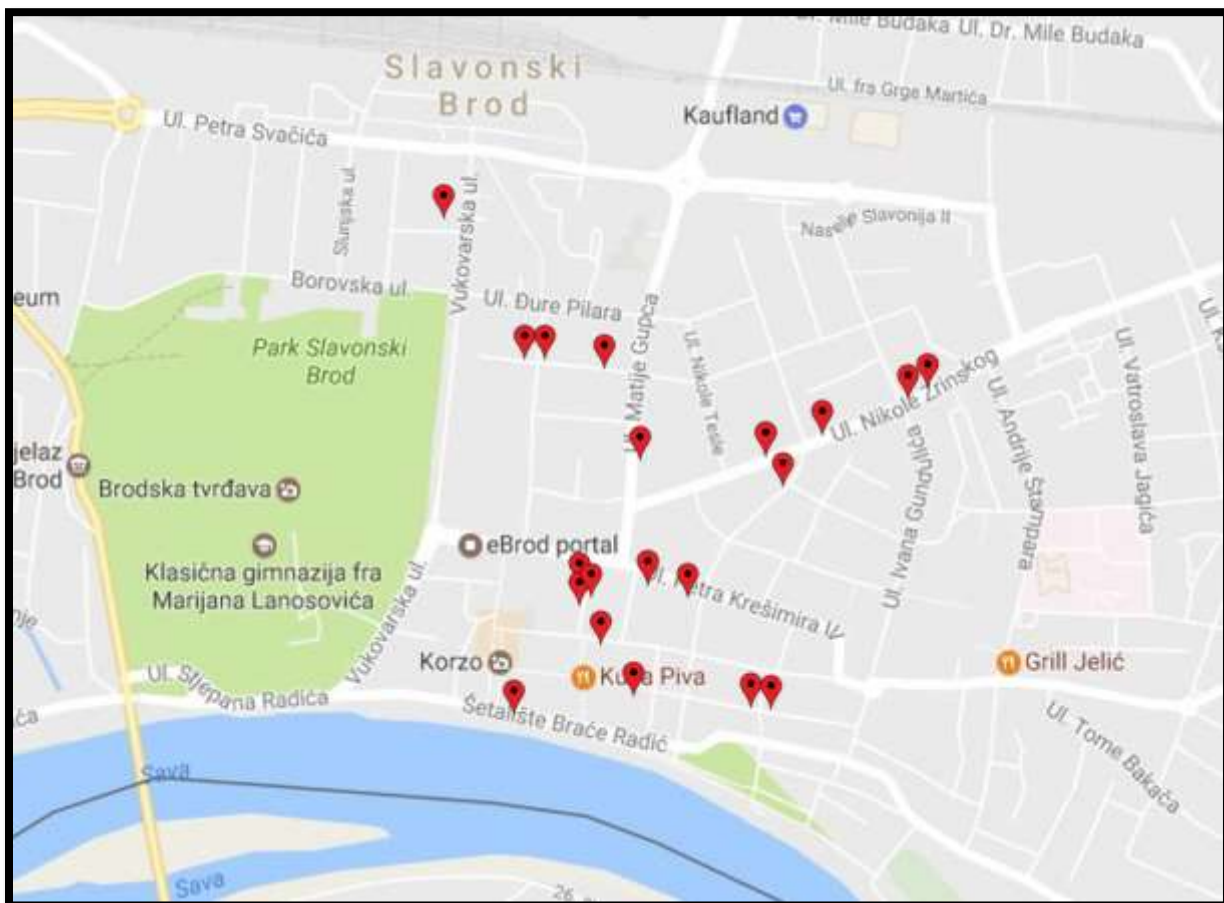
gradova Zagreba, Osijeka, Rijeke i Splita. No, ne treba zanemariti ni brodsku secesiju.

Tadašnji Brod i Brođani životarili su u Austro-Ugarskoj u sastavu Vojne granice uz onemoćalo Osmansko Carstvo. Međutim, s 1871. godinom dolaze bolja vremena. Ukazom Franje Josipa od 8. lipnja 1871. Brod dobiva status grada pod imenom Brod na Savi. Iste godine započinje proces razvojačenja i ukidanja Vojne granice. Kada je nakon deset godina napokon ukinuta, združena je s Banskim Hrvatskom na čelu s hrvatskim banom i Hrvatskim saborom. Brod na Savi od tada započinje svoje zlatno doba koje je, nažalost, prekinuto Prvim svjetskim ratom. Uz porast broja stanovnika i gospodarski rast, Brod se izgrađuje i proširuje, a njegove ulice i trgove krasi pročelja brojnih katnica i palača u historicističkom (neorenesansnom, neobaroknom, neoklasicističkom) i secesijskom stilu.

Brod na Savi se među slavonskim gradovima ističe brojnošću secesijskih građevina odmah poslije Osijeka. Novim stilom gradi se na području stare gradske jezgre, ali i u novim, sjevernim dijelovima grada. Brodska secesija je našla svoje mjesto između raskošne historicističke, skromne barokne i specifične ruralne arhitekture. U secesijskom stilu gradilo se u Brodu početkom 20. stoljeća, ali i nakon Prvog svjetskog rata, kada je već bila stil na izmaku. Danas je vrlo teško utvrditi točan broj secesijskih zdanja u Slavonskom Brodu zbog teških bombardiranja koje grad pretrpio u Drugom svjetskom ratu, a mnoga su secesijska pročelja devastirana poslijeratnom obnovom i preinakama.

Sa sigurnošću možemo kazati da je secesija jedan čimbenik prema kojima današnji Slavonski Brod stoji uz bok gradovima srednje Europe, unatoč nepovoljnim povijesnim okolnostima. Zadaća nam je ukazati na postojanje secesijskog stila među gradskim pročeljima i upozoriti na njihovo očuvanje pred suvremenom brodskom gradogradnjom koja nerijetko „napada“ i staru gradsku jezgru.

Secesija u Brodu na Savi

Karta s označenim lokacijama secesijskih građevina

Secesija u Brodu na Savi

Palača Samuela Koppa u ulici Augusta Cesarca br. 1, danas Državni arhiv

Secesija u Brodu na Savi

Prizemnica u ulici Augusta Cesarca br. 1

Trg Pobjede 7, Palača Šimić - Till

Secesija u Brodu na Savi

Trg Pobjede 7, južno pročelje

zapošljavanje

Jedina preživjela gradska vila
nekadašnjeg naselja Jankomir, danas
skrivena zgradom Hrvatskog zavoda za

Detalj pročelja katnice u ulici Ivana pl. Zajca br. 15

Secesija u Brodu na Savi

Ivana pl. Zajca br. 15

Ivana pl. Zajca br. 13

Secesija u Brodu na Savi

Zgrada Veleučilišta Slavonski Brod u ulici Matije Gupca br. 24

Detalj pročelja, Matije Gupca br. 24

Secesija u Brodu na Savi

Kuća obitelji Pracny u ulici Petra Krešimira IV. br. 24, arhitekt Vjekoslav Tauchmann

Detalj pročelja, Petra Krešimira IV. br. 24

Secesija u Brodu na Savi

Kuća Tauchmann u ulici Petra Krešimira IV. br. 32

Još uvijek očuvano pročelje prizemnice u ulici Ljudevita Gaja br. 21

Secesija u Brodu na Savi

Detalj pročelja u ulici Augusta Cesarca br. 15

Detalj pročelja u ulici Matije Mesića br. 14

Secesija u Brodu na Savi

Secesijska katnica u ulici Ante Starčevića br. 51

Palaču Selinger na Šetalištu braće Radić br. 6 projektirao je jedan od pionira secesijske arhitekture u Hrvatskoj, Vjekoslav Bastl.

Vrata haustora u ulici Ante Starčevića br. 26

Ograda od kovanog željeza na prozoru prizemnice u ulici Ante Starčevića br. 53.

LITERATURA

Mirko Marković, *Brod – kulturno-povijesna monografija*, Sl. Brod, 1994.

Secesija u Hrvatskoj, katalog izložbe, ur. Anđelka Galić, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 2003.

Secesija u Hrvatskoj, znanstveni skup: zbornik radova, ur. Julijo Martinčić, Osijek 1997.

Stribor Uzelac Scwendemann, *Volim Brod*, Publicum: Posavska Hrvatska, Sl. Brod, 2009.